

СТОЛИЧНА ОБЩИНА СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

До:
Елен Герджиков
Председател на
Столичния общински съвет

ДОКЛАД от Борис Бонев, общински съветник

ОТНОСНО: Недостига на места в яслите и детските градини в Столичната община

Уважаеми господин Председател,
Уважаеми госпожи и господа общински съветници,

I ТЕКУЩО ПОЛОЖЕНИЕ

Тежният недостиг на места в яслите и детските градини в София е проблем, задълбочаващ се от години. Липсата на дългосрочни управленски решения допълнително утежнява ситуацията. На 15 май 2020 г. над 10 хиляди деца за поредна година останаха извън класирането за детски градини и ясли. Заедно с тях има и значителен брой деца, чиито родители въобще не са ги регистрирали в системата, тъй като с право смятат, че няма да успеят да се класират за място. Местата в частните детски заведения вече също са недостатъчни, а липсата на прием в градински или яслени групи принуждава много родители да търсят алтернативни начини за прием, които често пъти водят до корупционни практики.

Ефектът от недостига на места е многопластов. Тъй като майчинството се покрива от държавата напълно само за първата година след раждането на детето (през втората година майките получават под 400 лв. на месец, а третата е неплатен отпуск), много

майки искат да се върнат на работа в годината, в която детето навършва 1 година, за да могат да осигурят средства за отглеждане на децата си. Недостигът на места обаче не позволява това да се случи. По този начин родители, чиито деца не успяват да се класират за яслена група, срещат тежки икономически трудности, което е сериозно препятствие за нормален живот принципно и особено в сегашната ситуация на глобална пандемия със значителни икономически последици. Още по-голям финансов и социален удар получават семействата, в които децата не успяват да се класират в общинска детска градина дори след навършване на 3 години.

Единствените варианти пред тези родители са или частно детско заведение, където цените са значително високи, но въпреки това недостигът на места и там е сериозен, или осигуряване на алтернативна форма на детска грижа, която обаче не е призната от Общината. За съжаление, тези деца са заплашени от отпадане от общинската образователна система до 5-годишна възраст, когато проблемът е само частично решен от прием в подготвителни групи в училище, които обаче не осигуряват равни условия с тези в детска градина и също не са работещо решение. В много семейства единият от родителите, най-често майката, се принуждава да напусне работа, за да отглежда децата или те се изпращат за дълго при по-възрастни роднини в провинцията, които се пенсионират по-рано, за да помагат в отглеждането на младото семейство. Нито един от тези варианти не е оптимален и не отговаря на мащабите на столичен град, който претендира да предлага европейски стандарт на живот. В същото време в София постоянно пристигат и се установяват трайно семейства от цялата страна, а държавата продължава да отчита отрицателен прираст, топящо се в емиграция младо население и практически нулева социална политика за подкрепа на младите семейства.

В доклада на ЕС и европейската система Евридика *Основни данни за образованието и грижите в ранна детска възраст в Европа, 2019*, наред с други задълбочени данни за структурата на ранното обучение и грижа в страните членки, се посочва, че при законно право на детето да посещава услуги за ранна грижа (в случая на България до 4-годишна възраст), общината се задължава да осигури места на всички родители, пожелали детето им да посещава съответната услуга, а при задължение за посещение (в случая на България от 5 години нагоре), общината трябва да осигури места за абсолютно всички деца, навършили съответната възраст и подлежащи на задължително образование. Столичната община се проваля напълно при изпълнението на първото условие и само частично предлага решение за децата на 5 и 6 години. При вече прието решение задължителното предучилищно образование да обхване и 4-годишните деца обаче, при настоящата ситуация с остър недостиг на места в детските градини, предстои да станем свидетели на истинска катастрофа, без преувеличение, тъй като организирането на предучилищни групи за 4-годишни в училищата е неприемливо, а места и в момента физически няма.

Причините за недостига се коренят в неадекватното градско планиране, от една страна, и лошо управление и организация на вече съществуващия сграден фонд, от друга.

Например, в новопостроените квартали (като „Манастирски ливади“, „Кръстова вада“ и др.), не са планирани детски градини преди плътното им застрояване. Поради по-лесното отпускане на ипотечни кредити за тези части на града в тях се наблюдава значителен прираст на млади семейства, но тъй като няма адекватно планирана социална инфраструктура, тези родители изпращат децата си в други административни райони на София. От друга страна, в по-старите жилищни квартали на града (например „Младост“ и „Гоце Делчев“), са налице повече детски заведения, поради което деца от по-новите жилищни квартали се записват там и така не оставят места за „местните“ деца, които от своя страна са принудени да търсят места в други райони. Трети аспект на проблема са кварталите (например „Лозенец“), в които не са построени детски градини с ясли. Проблемът тук е, че ако яслата и детската градина са под шапката на едно детско заведение (ДГ с яслени групи), децата автоматично преминават от ясла в I градинска група. Когато обаче едно дете завърши самостоятелна ясла, към която няма детска градина (СДЯ), то получава една точка и кандидатства наново за детска градина. Голяма част от местата в детските градини, които са с ясли, обаче ще са вече заети от децата, които идват от яслите към самите градини и така децата, от ясли, към които няма градини, или не се класират, или се записват в другия край на града.

Още по-тежко е положението за децата, които преди време не са се класирали за ясла и сега се опитват да кандидатстват за детска градина, защото тези деца не са получили точката за това, че са били в ясла и по този начин се конкурират както с децата, директно прехвърлени от яслите на градината, така и с тези, които са завършили ясла, към която няма детска градина и сега кандидатстват в градинска група с допълнителна точка.

Въпреки че през годините Общината постоянно променя точките и критериите за кандидатстване в общинската система ИСОДЗ и ПГУ, както и неколккратно намалява и увеличава максималния брой на деца в група, без отваряне на реални нови места в нови детски градини или други подходящи помещения единственият ефект е една крайно несправедлива лотария между децата, която оставя на слепия шанс да предопредели възможностите за оцеляване и развитие на цялото семейство. Като страничен ефект проблемите с детските градини водят косвено до увеличаване на трафика, замърсяването на въздуха, злоупотреби с адресните регистрации, отлив на работна ръка от пазара на труда, особено сред жените в активна възраст, отказ на много семейства да имат повече от едно дете само въз основа на перспективата да се налага да плащат две и повече такси за частно заведение и много други.

Що се отнася до поддръжката на вече съществуващия сграден фонд, много ремонти на детски градини в града се бавят и удължават ненужно. Проблемът тук не са самите ремонти, а състоянието, породено от липсата на контрол от страна на Общината, в което ремонтните дейности по неясни или неприемливи причини се отлагат с месеци, а понякога и с години. По време на тези излишни усложнения децата от затворената градина се разпределят в други градини и училища често при неподходящи условия, което положение често пъти се проточва с години. Това ограничава дейностите в

приемната градина и създава дискомфорт за всички деца, учители и родители. Ситуацията, в която попадат вторите и следващи деца от едно семейство, когато градината на по-големите е в ремонт, също е проблематична. По-малките деца не могат да кандидатстват в нея, понякога дори две поредни години, не получават допълнителна точка, а след отваряне на градината кандидатстват отново за местене, ако са били приети на друго място, като така се обърква приема на всички деца в района. Резултатът е хаос и стрес за всички засегнати. За съжаление, това за пореден път показва лошо стопанисване на общинската собственост и несправянето със задачи с абсолютно ясни параметри.

Отделно от това, в час пик градът е пълен с автомобили на родители, които превозват децата си до отдалечени за тях части на града, тъй като не са успели да се класират за място в квартала си. Това значително увеличаване на автомобилния трафик и води до транспортен хаос, но и също предизвиква шумово и въздушно замърсяване.

II ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЯНА

II.1. Следене на недостига в реално време

Районните кметове следва да изготвят актуална карта на недостига в районите си. Това да се направи, като се провери колко деца по набори с настоящ адрес има в даден административен район и се съпостави с актуалната бройка на свободните места в съответните яслени и градински групи в същия район. След като това е направено, административните райони ще могат да се класифицират по приоритет, започвайки с тези с най-сериозен недостиг и приключвайки с тези с по-малък такъв. Логиката това да се прави с всички деца в даден административен район, а не само с тези, регистрирани в ИСОДЗ и ПГУ, е, че всяко дете би трябвало да има равен достъп до образование и педагогическа грижа. Причината под внимание да се взема настоящият, а не постоянният адрес на децата, е, че настоящият адрес най-близо покрива понятието за постоянно местообитание по смисъла на Закона за гражданската регистрация.

За да се гарантира точност, районните кметове следва да предоставят и информация за записаните деца в детски и яслени групи в районите им, която информация в табличен вид да класифицира децата, групирани по това в кой административен район се намира техния настоящ адрес. По този начин реално ще се хвърли светлина върху това кои административни райони поемат най-много деца от други такива.

Необходимо е актуализацията на базата данни да се повтаря на всяко тримесечие, за да се осигури максимална достоверност на картината и по този начин в реално време да се следи ситуацията. Базите данни да се публикуват на интернет страницата на ИСОДЗ и ПГУ.

II.2. Приспособяване на вече съществуващи сгради

След последните промени в Наредба № РД-02-20-3 от 21.12.2015 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата на МРРБ местната власт вече има инструменти да проектира нови и да преустройва вече съществуващи сгради в детски заведения, съобразявайки се с актуалната градска среда в съответното населено място. Нормативно процесът е следният:

1. В чл. 26. (4) от Наредбата се посочва, че: „Допуска се след технико-икономическа оценка устройване на детско заведение или училище в съществуващи сгради, които не отговарят на функционални и териториални изисквания, определени в тази наредба, при условие че сградите отговарят на изискванията към строежите по чл. 169, ал. 1 ЗУТ¹ и на експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към тях“;
2. В нововъведената ал. 5 на чл. 26. от Наредбата се посочва: „Технико-икономическата оценка по ал. 4 за устройване на детско заведение или училище в съществуваща сграда представлява оценка на икономическата целесъобразност и ефективност на инвестиционното строително намерение след извършено обследване на съществуващата сграда за съответствие със следните изисквания:
  1. образователните и здравните изисквания;
  2. изискванията на нормативните актове за механично съпротивление и устойчивост на строежите, пожарната безопасност, опазването на околната среда, защитата от шум и икономията на енергия и топлосъхранение“;
3. В нововъведената ал. 6 на чл. 26. от Наредбата се посочва: „Допуска се в застроени урбанизирани територии със съществуваща инфраструктура, както и при пристрояване и/или промяна на предназначението на съществуващи сгради, разстоянията по ал. 3, т. 3² да се намалят до 5 m по буква „а“ и до 3 m по буква „б“ и буква „в“ с мотивирано решение на общинския съвет въз основа на извършена технико-икономическа оценка в обхвата по ал. 5“;
4. В нововъведената ал. 4 на чл. 55. от Наредбата се казва: „При преустройство на част от съществуваща сграда с друго предназначение, както и в части от новопроектирана сграда с друго предназначение, се допуска да се проектира

---

¹ В чл. 169. (1) от ЗУТ се казва, че: „Строежите се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с основните изисквания към строежите, определени в приложение I на Регламент (ЕС) № 305/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагането на пазара на строителни продукти и за отмяна на Директива 89/106/ЕИО на Съвета (ОВ, L 88/5 от 4 април 2011 г.), за: 1. механично съпротивление и устойчивост; 2. безопасност в случай на пожар; 3. хигиена, здраве и околна среда; 4. достъпност и безопасност при експлоатация; 5. защита от шум; 6. икономия на енергия и топлосъхранение; 7. устойчиво използване на природните ресурси“.

² Чл. 26. (3) т. 3: „3. сградите на училищата, детските градини и детските ясли се проектират на разстояние от уличната линия и съседните парцели, както следва:

а) по-голямо от 15 m – за частите от сградите с учебни помещения в училищата и за помещенията за занимални и спални в детските градини и детските ясли;

б) по-голямо от 5 m – за частите от сградите на училищата с неучебни помещения (например зони за спорт, хранене и др.);

в) по-голямо от 8 m – за частите от сградите на детски градини и детски ясли с помещения, различни от занимални и спални;”

детско заведение, когато сградата се намира в застроени урбанизирани територии със съществуваща инфраструктура и при спазване на здравните, противопожарните и образователните нормативни изисквания”;

5. В нововъведената ал. 5 на чл. 55. от Наредбата е посочено: „В случаите по ал. 4, помещенията на детското заведение се проектират:

1. в първите два надземни етажа, когато детската градина е разположена в нежилищна сграда като се допуска разполагането на административни помещения на третия етаж и на обслужващи помещения в подземния или полуподземния етаж, които да са в пряка връзка с помещенията на детската градина;

2. в първи надземен етаж, когато детската градина е разположена в жилищна сграда, като в полуподземния или подземния етаж се допуска разполагане на обслужващи помещения, които да са в пряка връзка с помещенията на детското заведение”.

По този начин националното законодателство позволява при преустройство и приспособяване да се заобиколят тежките функционални и териториални изисквания, които са задължителни при планиране и строеж на нови детски заведения и преустройство на вече съществуващи сгради в такива. Това би позволило на Общината краткосрочно да осигури достатъчно нови яслени и градински групи, докато новите такива се строят.

Следва районните кметове да предоставят на кмета на Столичната община предложения за имоти, които могат да бъдат преустроени в ясли и/или детски градини по чл. 26. ал. 4, 5 и 6, както и по чл. 55. ал. 4 и 5 от Наредба № РД-02-20-3 от 21.12.2015 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата на МРРБ. След като това е извършено, Общината ще може да назначи технико-икономически оценки за всяка от предложените сгради и/или имоти, след което Общинският съвет ще може да премине към обсъждане и гласуване на намаляване на отстоянията, където това е необходимо, и на започване на преустройството.

II.3. Освобождаване на сгради, собственост на Общината, които не се ползват по социално предназначение

В сегашната ситуация на тежък недостиг е редно социалният сграден фонд на Общината да бъде разпределен умело. Поради тази причина районните кметове следва да проучат къде в техните административни райони има сгради, строени като детски градини и/или ясли, в които обаче в момента се помещават фирми, организации, институции, администрация на общината и т.н. Част от тези сгради са:

- Сграда на бивша 28. ОДЗ – ул. „Методи Андонов: 46–7, 1784, ж.к. Младост 1;
- Сграда на бивша 23. ОДЗ – жк. Люлин 3, ул. „309“;
- Сградата на бивша ясла – ул. „А. П. Чехов“ 16;

- Сградата на бивша ДГ на ул. „Атанас Далчев“ 12.

II.4. Наблюдение на новостроящия се жилищен фонд и съпоставянето му с наличната социална инфраструктура в административния район

След като действията, предлагани в II.1. са извършени, Столичната община ще разполага с информация в реално време за свободните места и недостига в яслените и/или градинските групи във всеки административен район на града. Тъй като е ясно, че при строеж на нови жилищни сгради със сигурност там ще живеят и деца след откриване на обекта, Столичната община ще може да следи динамиката на жилищно строителство във всеки административен район и да я съпоставя с наличната социална инфраструктура в този район на всеки три месеца. Разполагайки с информация за наличната такава инфраструктура в реално време, Общината ще може по-лесно да планира в кой административен район се очаква значителен прираст на млади семейства и съответна промяна в свободните места в яслените и/или градинските групи.

II.5. Контрол на ремонтите

Заместник-кметът по направление „Култура, образование, спорт и младежки дейности“ да изготви доклад за всички текущи ремонти на детски градини и/или ясли в София, в който да се посочва кои ремонти са с удължен срок, както и защо такава удължаване е било наложително. Този доклад да се качи в ИСОДЗ и ПГУ, като по този начин ще се осигури прозрачност на контрола.

Общината да планира бъдещи ремонти така, че те да бъдат завършвани преди най-близкия технически възможен за ремонтираната сграда прием, когато е основното класиране за места в детските заведения.

Когато се предвижда ремонтът да приключи преди септември на съответната година, приемът да се обявява за май месец на същата година, а не да се чака до септември. По този начин ще се гарантира нормално протичане на процедурата по класирането без да се натоварват други детски заведения.

Строгийт контрол, който Столична община следва да налага по задължение, ще улесни не само родителите, но и служителите в детските заведения, които ще могат уверени да планират приеми, учебни години и всякакви педагогически активности.

II.6. Отчетен доклад на кмета на Столичната община

Предложенията дотук са работещи, но те предлагат само краткосрочно решение на проблема. Дългосрочното решение трябва да стартира с отчетен доклад на кмета на Столичната община, който да се внесе в Столичния общински съвет.

След като Общината е получила реална картина на недостига за всеки административен район в града, списък с предложения за преустройство на сгради, данни за сгради, планирани със социална функция, но понастоящем неизпълняващи такава и актуална информация за настоящите ремонти и причините за тяхното забавяне, кметът на Столичната община трябва да премине към внасянето на отчетен доклад в Столичния общински съвет, в който да се анализира информацията и стъпките за започването на преустройство на сгради и строеж на нови детски заведения.

гр. София
14.09.2020 г.

С уважение,
ПОДПИСАНО С ЕЛЕКТРОНЕН ПОДПИС

Борис Бонев
Общински съветник